

Meikoningin is niet vergeten

Tentoonstelling in Jubelpark toont leven en garderobe van prinses Marie-José

- ▶ Marie-José was enige zus Leopold III en tante van Albert II
- ▶ Was in 1946 een maand lang koningin van Italië
- ▶ Tentoonstelling focust op hofmantels en moderne avondjurken

Erik DE SMET

Marie-José (1903-2001), de enige dochter van Albert I en Elisabeth, ging de geschiedenis in als de Meikoningin. Dat klinkt sprookjesachtig, maar is het niet. Met haar echtgenoot Umberto II besteeg ze op 9 mei 1946 de Italiaanse troon. Op 2 juni stemde een meerderheid van de Italianen de monarchie echter weg en moest ook Marie-José na 33 dagen koningschap in ballingschap gaan.

De enige zus van de Belgische vorst Leopold III is al vanaf haar peuterjaren voorbestemd om te trouwen met de Italiaanse troonopvolger. Daartoe wordt ze ook opgevoed. Wanneer ze in 1930 daadwerkelijk Umberto huwt, is Italië slechts in name een monarchie. In de praktijk is het land een fascistische dictatuur onder leiding van Benito Mussolini.

Vanaf haar huwelijksdag steekt de prinses haar sympathie voor het fascisme niet onder stoelen

Marie-José (midden) en Umberto II begeven zich naar de inhuldiging van Pius XII. © Copiepresse

of banken. Tijdens het bezoek in 1938 van Adolf Hitler aan Rome zit de prinses tijdens het staatsbanket aan zijn zijde. Ze ontmoet de Führer andermaal op 17 oktober 1940, nu om een bezoek van haar broer Leopold III aan de nazileider te regelen. Wanneer de geallieerden in 1943 Mussolini ten val brengen, probeert Marie-José dan weer discrete onderhandelingen op gang te brengen.

Na de val van de monarchie verlaat ze haar echtgenoot. Hun gearrangeerde huwelijk is dan al lang liefdeloos gebleken en bovendien gaan er geruchten over Umberto's homoseksualiteit. Marie-José vestigt zich in Zwitserland, waar haar kinderen haar later vervoegen.

De tentoonstelling in de Errazaal in het Jubelparkmuseum laat de herinnering aan de prin-

ses herleven. Haar uitzonderlijke garderobe is daarbij het centrale element. Een eerste deel focust op de cadeaus die haar door een nationale intekening bij haar huwelijk werden geschonken. Topstukken zijn de waardevolle mantels die het hof in Rome grandeur moesten verlenen. We zien er bijvoorbeeld de sleep die de prinses droeg bij de inhuldiging van paus Pius XII in 1939.

Marie-José was ook een stijl-icoon. Getuige daarvan de avondjurken in het tweede deel, die zo uit een hedendaags modedefilé lijken te komen. De expobouwers van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis deden er alles aan om de garderobe in haar historische context te duiden.

In 1947, na de val van de monarchie, verlaat Marie-José haar echtgenoot. Hun huwelijk was liefdeloos

Prinses Marie-José verschijnt voor het laatst in het openbaar bij het huwelijk van Filip en Mathilde in 1999. Ze overlijdt hoogbejaard en vergeten in 2001 en wordt bijgezet in de abdij van Hautecombe in de Franse Alpen, de necropool van de koningen van Savoie, waar ook Umberto rust.

Het ging de drie kinderen van Albert I niet voor de wind: zowel Marie-José als Leopold verloren hun troon. Karel trok zich na zijn regentschap verbitterd terug. „In ons beroep zijn veel werklozen”, zou Albert I tijdens Marie-Josés huwelijksfeest hebben gezegd.

Prinses Marie-José, tussen België en Italië. Een koninklijke garderobe. Tot 3 maart in het Jubelparkmuseum, Jubelpark 10 in Brussel, van dinsdag tot zondag van 10 tot 17 uur. Toegangsprijs: 10 en 8 euro.

Over hunkering en verlangen

In het kasteel van Gaasbeek tonen kunstenaars hoe zij omgaan met nostalgie en droomwereld

Nicole LEHOUCQ

Bekruipt u soms ook een ondefinieerbaar, nostalgisch gevoel? De Duitse taal heeft er een woord voor, dat hunkering en hartstochtelijk verlangen betekent: *Sehnsucht*. Onder die titel loopt momenteel een tentoonstelling in het kasteel van Gaasbeek, in het Pajottenland. Die toont hoe kunstenaars van vroeger en nu dat gevoel gestalte geven.

De Nederlandse kunstenaar Marijke van Warmerdam roept die sfeer alvast op in een poëtische video waarin een stel, in de

herfst van hun leven, mijmerend op een bank zit. De toeschouwer ziet de scène door een wat aangeladen venster. De Franse fotograaf Eric Rondepierre beeldt twee keer dezelfde vrouw af op een foto, zodat ze zichzelf in de verte ziet, voortschrijdend aan de arm van een man. De vrouw is hier zelf toeschouwer van haar eigen verlangen om bemind te zijn.

Ook geuren kunnen een gevoel van heimwee oproepen. Af en toe neem je hier in het kasteel van Gaasbeek een zoete geur waar. Die is eigen aan het museum zelf. Dat

laat de bezoeker genieten van Italiaanse parfums, vervaardigd volgens aloude recepten. Ze passen bij het historische kader van dit middeleeuwse kasteel, dat in de zestiende eeuw nog toebehoorde aan Lamoraal van Egmond. En bij het heimwee van de laatste bewoonster ervan, dat curator Oscar van den Boogaard voor deze tentoonstelling inspireerde.

Licht en blauwe folie

De lichtinval in het kasteel werd voor deze tentoonstelling beperkt tot een minimum – de ramen werden met blauwe folie afgeplakt – zodat de tentoongestelde werken alle licht vangen. Roze schoentjes uit papier in de slaapkamer bijvoorbeeld, een werk van Isabelle de Borchgrave die er de achttiende-eeuwse mode mee toont. De verwijzing naar de sprookjeswereld is niet ver weg.

Naast schilderijen uit de romantiek of het symbolisme komen ook hedendaagse werken en installaties tot hun recht in de kasteelzalen.

Geplaatst tussen bed en bad, is de *Betonnolen* van Wim Delvoye een van de blikvangers. „Er ontstaat een spanning. Een betonnolen staat voor het industriële tijdperk. Toch krijgt dit gebruiksvoorwerp, beschilderd als was

het porselein, iets mysterieus. En maakt de *Sehnsucht* ook onze herinneringen niet voortdurend?”, licht de stem in de audiogids toe.

Sehnsucht. Een onstilbaar verlangen tot 11 november, niet op maandag. Meer info via 02 531 01 30, www.kasteelvangasbeek.be.

Advertentie

Mijn Stannah Starla, de stijl die me bevalt, de teruggevonden vrijheid ...

Documentatie en gratis prijsofferte op

info@stannah.be

0800 95 950

www.stannah.be

Naam + Voornaam .....
Adres .....
Postcode ..... Stad .....
Tel: ..... E-mail .....

Stannah bvba, Poverstraat 94, 1731 Relegem

Stannah

Betonmolen van Wim Delvoye, een werk uit 1993 uit de collection M HKA, geplaatst tussen bed en badmeubilair. © Jo Exelmans